

Dichtbij en samen vooruit

Veilig en Schoon

Bewonersinitiatieven ondersteunen

Een aantrekkelijk leefklimaat voor mens en dier

CDA-TIEL:

lokaal sterk

2018

Meer informatie:

Website: www.tiel.cda.nl

Email: cdafractie.tiel@planet.nl

Inhoudsopgave

Van de lijsttrekker	3
Een korte terugblik	5
De tien ambities van het CDA voor Tiel	9
De 6 CDA principes	30
Onze kandidaten	35

Fractie CDA

Even voorstellen

Van links naar rechts: Jet Vroege, Truus Vermeulen, Henk-Jan van der Munnick, Yvonne Son-Stolk, Tjakko van Eijnatten, Bart van den Berg, Tom van Oostrom, Janet Gorter-Vermeulen, Arjen Sijpkens, Bert Roelofs, Hessel Rengers.

Dichtbij en samen vooruit!

De wereld om ons heen verandert razendsnel. Zaken die enkele jaren geleden nog vanzelfsprekend waren, zijn nu totaal anders. Denk daarbij bijvoorbeeld aan zorg. Steeds meer wordt dat bij de lagere overheden en de mensen zelf terug gelegd.

Niet alleen onze omgeving verandert; ook wijzelf en de maatschappij veranderen sterk mee. *Sociale verbanden worden anders*, digitalisering en moderne communicatie hebben grote invloed op ons dagelijks leven. Waar vroeger werk een hoofdzaak in het leven was, zijn er tegenwoordig zoveel andere activiteiten waar mensen druk mee zijn, vaak naast hun baan.

Bovenstaande ontwikkelingen hoeven op zich geen belemmering te zijn voor een goede samenleving en de kansen voor ieder individu om zich te kunnen ontplooiën en te ontwikkelen. Wel is het van belang ervoor te zorgen dat we een vorm vinden waarin iedereen kansen krijgt om dat ook daadwerkelijk waar te maken.

Op *woensdag 21 maart 2018* krijgt u weer het recht om uw stem te laten gelden voor de gemeente Tiel. Dan zijn *de Gemeenteraadsverkiezingen*.

Dichtbij de bewoners door vertegenwoordigers in de wijken

Het CDA Tiel vindt dat een gemeente niet ver weg mag staan van haar bewoners. We willen dichtbij de bewoners blijven en dat mag u heel letterlijk nemen. Dichtbij het vuur horen wat er speelt, wat men vindt en hoe men dingen ervaart, vinden we belangrijk. Om dit *klankbord* goed te laten functioneren wijzen we in iedere wijk ieder dorp en iedere buurtgemeenschap een kenner aan. Dat zijn onze leden die de stad, de wijk en het dorp *'op hun duimpje'* kennen omdat ze daar wonen of participeren in netwerken. Dit is één van de voorbeelden waarmee het CDA Tiel draagvlak creëert voor haar beleid. Wij willen *samenwerken met de belanghebbenden* en alle kringen in de samenleving.

Ieder dorp een eigen gezicht en focus op veiligheid en geborgenheid

Het CDA Tiel gelooft dat Tiel en haar dorpen in het buitengebied op zijn best zijn als we dicht bij onszelf blijven. Tiel is namelijk zowel groot als klein. De dorpen en de wijken van onze gemeente zijn niet gelijk, maar in onze ogen absoluut gelijkwaardig.

We willen hierin investeren zodat ieder dorp, wijk of buurtgemeenschap haar eigen gezicht behoudt. Hierin is een belangrijke rol weggelegd voor dorps- en wijkraden, verenigingen en vrijwilligers. Het CDA Tiel is zich *zeer bewust* van hun belang en *onmisbare inzet!*

Tiel zal haar *maatschappelijke verantwoordelijkheid* nemen en uitdragen. Een voortrekkersrol in de regio hoort daarbij. Oplossingen dienen aan de bron gevonden te worden en wij kijken niet weg van de situatie in ons eigen land. *Veiligheid* en *geborgenheid* waarborgen voor alle inwoners van de gemeente Tiel is dan ook een belangrijk doel.

Dichtbij blijven is stap één en met elkaar vooruit kijken en bedenken hoe we Tiel kunnen versterken is een logische tweede stap. Dat kan alleen door *nieuwe samenwerkingsvormen* aan te gaan. Met u als bewoners, verenigingen en ondernemers staan wij voor een veilig, mooi en schoon Tiel, waar het prettig wonen, werken en verblijven is. We zijn er dus ook voor u! *Zo werken we samen aan een krachtig Tiel.* Met een gemeentebestuur dat dichtbij staat en samen met u vooruit kijkt.

Wilt u ook samen met ons Tiel versterken? *Stem dan CDA op 21 maart!*

Hartelijke groet,

Yvonne Son-Stolk *Lijstrekker CDA Tiel*

Een korte terugblik:

Waarom is het CDA Tiel lokaal sterk?

Het CDA Tiel heeft de afgelopen vier jaar gewerkt aan het realiseren van de speerpunten uit ons vorige verkiezingsprogramma. We hebben veel bereikt, maar op een aantal punten nog niet het gewenste resultaat kunnen halen. Dit vormt dan ook de basis voor ons nieuwe verkiezingsprogramma. Wij gaan verder waar we gebleven zijn, en met uw steun kunnen wij in de volgende periode het verschil maken. Hier volgt een korte terugblik, die tevens het startpunt is voor ons programma voor de komende periode.

Dankzij het CDA

1. is er *vergunning* parkeren rond het ziekenhuis tot een minimum beperkt;
2. hebben de bewoners in de omgeving bloemenbuurt zelf een oplossing kunnen kiezen voor wateroverlast na een renovatie van het openbaar riool;
3. is een aanzet gegeven om de oude *VVV-kiosk* op de *Veemarkt* een nieuwe bestemming te geven;
4. zijn leden van de commissie Ruimte op de fiets langs knelpunten in het buitengebied gereden om zich te laten informeren ter voorbereiding op een *nieuw bestemmingsplan* voor dit gebied;
5. is veel tijd en energie gestoken in de controle op en uitvoering van het werk van de accountant zodat jaarrekeningen op tijd konden worden goedgekeurd;
6. is geprobeerd om als tegemoetkoming van ondernemers in de binnenstad het parkeren de laatste maand van *2015 gratis* te maken;

7. zijn door fruittelers met de gemeente ervaren problemen nadrukkelijk onder de aandacht gebracht waarna die problemen met onder andere bedrijfs-huisvesting opgelost konden worden;
8. hebben *mantelzorgontvangers* de mogelijkheid gehad om een compliment te geven aan hun mantelzorgers;
9. is geprobeerd om ook raadsleden de mogelijkheid te bieden *lid* te worden van het algemeen bestuur van de *AVRI*;
10. heeft *v.v.Wadenoyen* uiteindelijk een kunststof voetbalveld in gebruik kunnen nemen;
11. heeft Tiel een goed dierenbeleid waardoor bijvoorbeeld *mega stallen* binnen onze gemeente *niet mogelijk* zijn;
12. is er *extra geld* uitgetrokken om de vervuiling van onze stad tegen te gaan en wordt er alles uit de kast getrokken om ons *centrum schoner* te krijgen.

Mede dankzij het CDA Tiel;

- zijn plannen begroot voor de nieuw- en verbouw van het *RSG Lingecollege*;
- is er een *oplossing* is gevonden voor het in stand houden van het *schoolzwemmen*;
- is door middel van een motie de gemeente aangespoord om zich hard te maken voor het realiseren van een *breedband internet netwerk* in het buitengebied, samen met de regio en provincie;
- is er een nieuw en eerlijk *restgroen beleid* ontwikkeld dat uiteindelijk raads-breed is gesteund;
- is in de discussie over de *72-uurs huisvesting* van asielzoekers naar voren gebracht dat we daar geen voorstander van zijn ter voorkoming van het van hot naar her verplaatsen van deze mensen en vooral hun kinderen door heel Nederland;

- is scherper ingezet op de regionale *ambities agri-business*, logistiek & transport, recreatie & toerisme;
- zijn bij de Dierenambulance jaarlijks helpende handen geboden tijdens *NL-doet activiteiten*;
- is een pleidooi gehouden voor een ruimere gebiedsvisie buitengebied als voorbereiding op het nog nieuwe bestemmingsplan buitengebied;
- is veel tijd en energie gestoken in het weer beter laten functioneren van Veilig Thuis binnen de GGD Gelderland Zuid;
- kan *atletiekvereniging Astylos* binnenkort weer beschikken over een opgeknapte 400 meter baan;
- beschikt de gemeente Tiel straks over een *wielren- en fietscrossbaan*.

En verder mede dankzij het CDA:

- zijn er *goede contacten* met de ondernemers in de binnenstad en hun vereniging *Hart van Tiel* waarvan de ledenvergaderingen regelmatig worden bezocht;
- is een motie ingediend en raads-breed aangenomen om *winkelleegstand* tegen te gaan;
- is aandacht gevraagd voor de *verkeersveiligheid* in de *Gruttostraat* en wateroverlast na hevige regenval;
- wordt ingezet op de realisatie van een *nieuw zwembad* naast het huidige Groenendaal zwembad;
- is aandacht gevraagd voor *bluswaterpunten* in het *buitengebied* naar aanleiding van een brand buiten de bebouwde kom van Tiel;
- wordt ingezet op het *zwerf-vuil vrij* maken en houden van de Tielse binnenstad;
- is bij gemeenten in de regio steun gevraagd om *plus-sen* in de jaarrekening van Werkzaak eerst *terug te geven* aan de gemeenten waarna die zich eerst kunnen buigen over de plannen van Werkzaak en daaraan te verbinden investeringen;
- is de *AVRI* opgeroepen om ernst te maken van een *afdoende verslaglegging* op basis waarvan gemeenten duidelijke inzage krijgen in de behaalde resultaten en doelstellingen;
- is een oproep gedaan om in het kader van een nieuw bestemmingsplan binnenstad de *Groenmarkt* duidelijker als *open plein in te richten* naar Zuid-Europees voorbeeld;
- is een oproep gedaan om na te gaan of er in de regio draagvlak kan ontstaan om *scheiding van kunststof afval* in de toekomst niet meer aan de bron te doen, maar over te gaan op een systeem met scheiden van dit afval achteraf.

De tien ambities van het CDA voor Tiel:

Het CDA-verkiezingsprogramma in tien speerpunten

1 Sterke, leefbare buurten en kernen met een eigen karakter

Het CDA Tiel blijft aandacht hebben voor leefbaarheid in al onze buurten en kernen. Er zijn verschillende manieren waarop leefbaarheid tot uitdrukking komt: denk aan goede voorzieningen in wijken zoals scholen, speelplaatsen, winkels, en sportfaciliteiten. Maar ook een **veilige leefomgeving**, goed onderhouden groen en schone straten maken een buurt leefbaar. Deze veilige en schone omgeving maken we samen.

Het CDA Tiel heeft hierbij vertrouwen in de bewoners zelf. Zij kunnen zonder al te veel regels en voorschriften met ondersteuning van de gemeente zelf aan de slag voor hun eigen buurt. Zij weten immers zelf het best hoe ze hun wijk, dorp of stad graag willen zien. De gemeente hoeft niet meer als enige te bepalen wat er op welke plaats gebeurt. In plaats daarvan faciliteert zij en ondersteunt de inwoners waar nodig. Op deze manier hebben inwoners **meer zeggenschap** en verantwoording over hun eigen buurt.

Omdat wij geloven dat **multifunctionele voorzieningen** bijdragen aan de leefbaarheid, willen we daar waar nodig in investeren. We juichen toe dat inwoners elkaar opzoeken en samen invulling geven aan sociale binding.

Bewonersinitiatieven ondersteunen:

De laatste jaren is steeds vaker te zien dat er buurtinitiatieven vanuit buurtbewoners zelf komen. Er is bijvoorbeeld een initiatief voor een huiskamer om contact met elkaar te leggen of voor het adopteren van groen in de wijk of buurt. Als CDA Tiel juichen wij deze initiatieven toe en willen we deze ondersteunen, zodat er in de wijken of dorpen **leefbaarheidsprojecten gerealiseerd** kunnen worden met een eigen budget.

Dat het beheer van wijken bij de bewoners ligt, betekent voor het CDA Tiel dat wij vertrouwen hebben in onze inwoners en vinden dat zij zelf zeggenschap moeten hebben over hun wijk en deze moeten kunnen beheren zonder dat de gemeente hen vertelt hoe alles moet en de leiding overneemt. Verantwoordelijkheden en besluitvorming horen naar onze mening dicht bij inwoners te liggen.

Om deze reden vinden wij dat de gemeente inwoners en organisaties de ruimte moet geven om zelf initiatieven te nemen. Door deze gespreide verantwoordelijkheid werkt iedereen mee aan een mooier Tiel zonder dat de gemeente als het ware 'de baas speelt'.

Kindvriendelijke buurten:

Bewonersinitiatieven op het gebied van spelbegeleiding, zoals speel-o-theken, speeltuinen, scouting en kindervakantiewerk zijn van onschatbare waarde en kunnen rekenen op medewerking van de gemeente. Er moet volgens het CDA Tiel gezorgd worden voor goede (ook informele) *speelmogelijkheden in elke buurt*, voor verschillende soorten spel en ontmoeting, voor alle leeftijden en voor kinderen met en zonder beperking. Hierbij wordt uiteraard de buurt betrokken.

Behoud van identiteit van iedere kern:

Onze buurten, wijken en dorpen hebben ieder zo hun eigen identiteit, met hun eigen cultuur en tradities. Het CDA Tiel is voor het behoud van de eigen identiteit van al onze buurten, wijken en dorpen.

Mantelzorg en maatschappelijke stage:

Het CDA Tiel blijft zich inzetten voor *ondersteuning van mantelzorgers*. Ook willen wij de maatschappelijke stage onder andere op een soortgelijke manier inzetten. Dit zorgt voor verbinding tussen ouderen en jongeren. De energieke levens van jongeren worden zo verbonden met de levenservaring van ouderen. Ook dit zorgt voor sterke buurten.

In het kort:

- *Veilige en schone buurten met voldoende faciliteiten*
- *Regie meer bij buurten, wijken en dorpen, minder bij de gemeente*
- *Zorg voor goede speelmogelijkheden in elke buurt en geef medewerking aan bewonersinitiatieven op dit gebied*
- *Behoud de identiteit van buurten, wijken en dorpen*
- *Ondersteun de mantelzorger en handhaaf maatschappelijke stages*

2 Vitale buitengebieden

De gemeente Tiel bestaat uit een stad, een buurtschap en twee dorpen. Het buitengebied van onze gemeente heeft een geheel eigen karakter en identiteit. Het CDA Tiel vindt het belangrijk dat deze behouden blijft. Wij vinden dat de kwaliteiten en het *unieke karakter van de buitengebieden* van Tiel, Wadenoijen, Kapel-Avezaath en Zennewijnen minstens op het huidige niveau *behouden moeten blijven*, alsook onder de aandacht van eventuele bezoekers, toeristen en (nieuwe) ondernemers moeten worden gebracht.

In het buitengebied van de gemeente Tiel moet het goed wonen en werken zijn. Het CDA Tiel vindt het belangrijk dat inwoners van buurten, wijken en dorpen betrokken worden bij (gemeentelijke) besluiten over de leefbaarheid en de inrichting van hun directe omgeving. Het is dan ook goed wanneer er structureel overleg met de dorpsinitiatieven plaats vindt. De wijk- en stadsgesprekken zijn zeer geschikt om te overleggen wat er verbeterd moet worden. Het CDA Tiel vindt dat de politiek hierbij aanwezig moet zijn. Wij zullen ons verder ook altijd hard blijven maken voor het behoud van de wijkbudgetten. Hierdoor kunnen namelijk lokale initiatieven die soms misschien niet zo gangbaar, maar wel leuk zijn, kansen krijgen. Ook het *burgerinitiatief* is hier een prima middel voor.

Verkeersveiligheid:

In de dorpen vormt vooral de *verkeersveiligheid* een *belangrijk punt*. Er wordt in onze buitengebieden te hard gereden. Als CDA Tiel zijn wij een voorstander van het beboeten van te hard rijden en indien noodzakelijk aanbrengen van snelheid beperkende maatregelen.

Aandacht voor ontwikkelingen in het buitengebied:

Het CDA Tiel maakt zich sterk voor een mooi en *aantrekkelijk buitengebied*. Hierbij zien we ontwikkelingsmogelijkheden voor krachtige en onderscheidende recreatieve en agrarische bedrijven. Deze bedrijven zouden bij kunnen dragen aan de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied. Als CDA Tiel willen we kwalitatief goede en innovatieve bedrijven in het buitengebied ondersteunen. Op deze manier wordt dan een *economische impuls gegeven* aan ons buitengebied. Het CDA Tiel is voorstander van een gezonde mix van ondernemers die het landschap nodig hebben en bewoners die ontspanning zoeken in het buitengebied.

Het CDA Tiel ziet ruimte voor initiatieven op het gebied van werken (nieuwe innovaties met name in de fruit sector), wonen, recreëren en combinaties daarvan. Wel moet we daarbij oog houden voor ons unieke landschap. Voor bewoners van het buitengebied blijven wij ons er hard voor maken dat zij wonen in vitale, landelijke gebieden met een bereikbaar en *toegankelijk voorzieningenniveau*, dat aansluit bij hun behoeften. Indien er lokaal draagvlak is voor het behoud van basisscholen in de kernen zal het CDA Tiel zich daar actief voor inzetten.

Ook vindt het CDA Tiel dat de gemeente zich *flexibel* moet *opstellen* daar waar het gaat om wijziging van bestemming van bijvoorbeeld (leegstaande) boerderijen door bedrijfsbeëindiging.

In het kort:

- *Eigen initiatieven van de dorpen centraal zetten*
- *Behoud van wijkbudgetten*
- *Meer ruimte geven voor eigen initiatieven / mensen in het buitengebied. Dit in de geest van de nieuwe omgevingswet.*
- *Aanpak van onveilige situaties in dorpen (m.n. te hard rijden)*
- *Ruimte voor innovatieve bedrijven in het buitengebied*
- *Behoud basisvoorzieningen in dorpen*

3 De stad verder ontwikkelen

Tiel is volop in ontwikkeling. In de afgelopen periode heeft de *Westluidense Poort* een *metamorfose* ondergaan en is het gebied het cultuurkwartier van de stad geworden. Ook is schouwburg en *filmtheater Agnietenhof gerenoveerd*. Hier blijft het niet bij. In de nieuwe raadsperiode zullen dan ook de Burense en zo mogelijk, de Santwijckse Poort verder ontwikkeld worden met extra parkeerfaciliteiten en een gevarieerd winkelbestand.

Winkelgebied:

Het kernwinkelgebied dient aantrekkelijk en schoon te zijn. In de aanloopstraten mogen winkels transformeren naar wonen. Het CDA Tiel wil graag meer inzetten op beleving door o.a. de Groenmarkt in te richten naar Italiaans model.

Cultureel erfgoed:

De identiteit van een gemeente hangt natuurlijk wel samen met haar *historische ontwikkeling*. Dit wordt duidelijk zichtbaar bij bijzondere panden en bebouwing. Als CDA Tiel hechten wij dan ook grote waarde aan het in stand houden van *ons mooie cultureel erfgoed*. Wij willen dat er zuinig omgegaan wordt met onze monumenten, zodat deze voor toekomstige generaties behouden blijven.

De haven:

Na de *herinrichting* van de *Waalkade* is wat het CDA Tiel betreft de haven aan de beurt. Tiel is een mooie stad gelegen aan de rivier de Waal. De haven geeft mooie kansen om wonen en recreëren te combineren. Een mooi havengebied kan dan weer riviercruiseschepen ontvangen voor een bezoek aan Tiel. *Samen met havenbewoners* en gebruikers van de Jachthaven willen wij plannen ontwikkelen om het geheel aantrekkelijker te maken voor recreatie en toerisme. Als CDA Tiel vinden wij het wel belangrijk dat de inwoners van Tiel niet onnodig opdraaien voor de kosten van al deze vernieuwingen. Hier willen wij als CDA Tiel voor waken. De gemeente zou creatief om moeten gaan met de middelen die ze tot haar beschikking heeft en de investeringen die andere partijen willen doen in onze mooie stad. Hiervoor is het noodzakelijk om een goede samenwerking met de provincie en andere externe partijen te hebben. Het CDA Tiel wil zich hier in de komende raadsperiode voor inzetten.

In het kort:

- *Verdere ontwikkeling van de Burense- en Santwijckse Poort*
- *Toeziën op aantrekkelijkheid van het kernwinkelgebied*
- *Cultureel erfgoed in stand houden*
- *Aantrekkelijker maken van de Haven, Waalplaat*
- *Er op toeziën dat inwoners niet onnodig opdraaien voor de kosten van de vernieuwingen*

4 Van Tiel een stad maken waar wat te beleven en te doen is

Tiel heeft een toekomst als een aantrekkelijke winkelstad. Dit komt door de hoge belevingswaarden van de historische binnenstad, de horeca gelegenheden en het ruime evenementen aanbod. Zo zijn het Fruitcorso, Appelpop, Taptoe Tiel, JazzyTiel, het Smartlappenfestival, de Profronde en de Toertochten al volop bekend in de regio, alsook ver daarbuiten. Laten we ook onze internationale jeugdvoetbaltoernooien niet vergeten. Als CDA Tiel blijven we de Tielse evenementen ondersteunen. Evenementen brengen *leven in de brouwerij*. Het CDA Tiel wil deze levendigheid stimuleren door zowel de sportieve als de culturele evenementen te blijven faciliteren en waar mogelijk de regelgeving voor evenementen te minimaliseren (bijvoorbeeld door het verstrekken van meerjarige vergunningen). *De evenementen* zijn van groot belang voor de stad daar zij Tiel op de kaart zetten en er op die manier voor zorgen dat er meer bezoekers naar Tiel komen, die in onze stad komen winkelen en recreëren. Dit biedt de Tielse *middenstand nieuwe kansen*. Daarom moet de middenstand altijd van de grote evenementen kunnen profiteren. Wij vinden het noodzakelijk dat het een en ander hierbij goed georganiseerd wordt. Op deze manier versterken ondernemers elkaar.

Om de evenementen te kunnen blijven faciliteren moeten we ervoor zorgen dat de parkeervoorzieningen gelijk oplopen met de ontwikkeling van onze binnenstad. Het CDA Tiel wil het parkeren publieksvriendelijker maken. Dit willen we doen door het verder invoeren van achteraf betalen voor parkeren. Het CDA Tiel zal het parkeerbeleid kritisch blijven volgen en het gratis parkeren op een aantal zaterdagen continueren. Verder moet de gemeente doorgaan met het uitbreiden van de stadspromotie door SubTiel, een *initiatief van “Hart van Tiel”*.

In het kort:

- *De Tielse evenementen blijven ondersteunen*
- *De middenstand laten profiteren van de aantrekkingskracht van evenementen*
- *Verder invoeren van achteraf betalen voor parkeren en gratis parkeren op een aantal zaterdagen*
- *Doorgaan met de succesvolle stadspromotie door subTiel, een initiatief van “Hart van Tiel”*

5 Tiel gezond houden

Sport:

Sport is onmisbaar voor onze inwoners. Het is niet alleen gezond, maar vormt ook het sociale cement tussen onze bewoners met ruimte voor zowel prestatieve als recreatieve sporters. Het CDA Tiel zet zich daarom in om accommodaties voor vitale verenigingen *betaalbaar te houden* en daar waar nodig erin te investeren. Om het actieve verenigingsleven in stand te kunnen houden, hebben we de hulp nodig van de clubs zelf. Het CDA Tiel is een *voorstander* van *omni-verenigingen*, waarbij verenigingen hun faciliteiten delen. Bijvoorbeeld door samen te sporten onder één dak. Ook moeten verenigingen binnen de gemeente met al hun vragen bij één (sport-)loket terecht kunnen. Verder zien wij dat het *samenwerken van verenigingen* zich ook door kan zetten in bijvoorbeeld een sportbedrijf of sportcollectief Tiel.

Helaas hebben wij in onze regio ook te maken met de problematiek van *'overgewicht'*. Mede daarom wil het CDA Tiel de sportbeoefening bevorderen voor alle leeftijdsgroepen. Sporten is gezond, het vergroot de acceptatie tussen bevolkingsgroepen en het voorkomt sociaal isolement bij mensen met een beperking. In verenigingsverband draagt sport ook nog bij aan versterking van de sociale samenhang. Bij een sportvereniging zijn ook veel niet-spelende leden betrokken, zoals ouders, trainers en bestuurders. Hierdoor wordt de sportvereniging een plaats waar sociale samenhang wordt versterkt. *Sport en bewegen* heeft dan ook een sociale, maatschappelijke en economische waarde. Sport verbreedert en is daarom als cement voor de samenleving. Naar de mening van het CDA Tiel dragen bewegen en sport dan ook als middel bij aan een gezondere samenleving. Het CDA Tiel zal het belang van sport voor de gemeente nooit onderschatten.

Als CDA Tiel vinden wij dat het sportbeleid van de gemeente gericht moet zijn op het beoefenen van veel verschillende sporten (*breedtesport*) voor alle inwoners. Ook is voor ons van belang dat onze sportfaciliteiten gemakkelijk en veilig bereikbaar zijn. Daarnaast moeten onze sportvoorzieningen/-accommodaties *kwalitatief goed* zijn tegen reële, maar betaalbare tarieven. Het CDA Tiel staat voor vitaliteit van verenigingen. Er is een toenemende vraag naar sportief gebruik van de openbare ruimte: loop- en wielerevenementen, buiten-fitness, enz. Wij vinden dat hier bij verdere ontwikkelingen van nieuwe wijken actief naar moet

worden gekeken. De Tielse *sport-accommodaties* moeten uiteraard goed onderhouden en tijdig vernieuwd worden. Dit heeft blijvend de aandacht van het CDA Tiel, waarbij wij ons hard maken voor de bestaanszekerheid van onze bestaande Tielse verenigingen. Deze georganiseerde verenigingen moeten naar de mening van het CDA Tiel op *financiële steun* van de gemeente kunnen rekenen. Zij zijn namelijk van het grootste belang voor de sportende Tielenaar. Het CDA Tiel is daarom ook een voorstander van het behouden van de gemeentelijke waarderings- en activiteitsubsidies voor de sport (verenigingen). Natuurlijk zijn de vrijwilligers onmisbaar bij de sportverenigingen. Het CDA Tiel vindt het een goed idee als de gemeente de verenigingen hierbij faciliteert. Dit kan zij doen door bijvoorbeeld hulp te bieden met wervingsacties.

Zwembad:

Het CDA Tiel zet zich in voor *het behoud* van een *zwembad in Tiel*. Tiel hoort naar onze mening een (regionaal) zwembad te hebben. Dit moet minimaal een bad zijn waar betaalbare zwemlessen gegeven kunnen worden, waar de verenigingen zich nog steeds *“thuis voelen”* en waar mensen recreatief kunnen zwemmen. Het CDA Tiel zal zich inzetten om te komen tot een zwembad met recreatieve en wellness faciliteiten.

Senioren:

Het CDA Tiel vindt de groter wordende *groep senioren* een kans voor een mooie *vitale samenleving*. Het CDA Tiel vindt het zeer belangrijk dat senioren volwaardig kunnen blijven meedoen met de samenleving. De beste manier om gezond en vitaal ouder te worden is immers vaak dat mensen zo lang mogelijk hun kennis, kunde en levenservaring kunnen inzetten. Daar komt bij dat de gehele samenleving er profijt van heeft als senioren mee kunnen blijven doen. Dit levert namelijk mooie kansen op om met de talenten en gaven van verschillende generaties te werken aan leefbaarheid, sociale samenhang en lokaal vrijwilligersbeleid.

Kwetsbare groepen.

Er is ook een kwetsbare groep mensen. Te denken valt aan ouderen die vereenzamen, mensen die een klein inkomen of een *broze gezondheid* hebben (of een combinatie van deze factoren). Dit zijn vaak mensen die echt zorg nodig hebben. Voor die mensen wil het CDA Tiel dat er in Tiel een basis blijft waar zij

op kunnen rekenen. Hiervoor zal Tiel moeten blijven samenwerken met buurgemeenten en instanties buiten Tiel. Op deze manier blijft een dergelijke door het CDA Tiel gewenste basis betaalbaar.

Dementievriendelijke gemeente:

In de komende decennia verdubbelt het aantal mensen met *dementie* naar ruim een half miljoen. Dit betekent dat straks in vrijwel iedere straat mensen met dementie wonen.

Het CDA Tiel vindt dat we moeten zorgen dat deze mensen met dementie zo goed mogelijk blijven functioneren, met optimaal gebruik van hun eigen netwerk. Dat zij zo lang mogelijk actief blijven in het eigen *verenigingsleven*. Met zo nodig deskundige en professionele ondersteuning, die niet teveel overneemt, maar betrokkenen in hun kracht zet. Het CDA Tiel steunt de gemeente Tiel in haar samenwerking met *Alzheimer Nederland* om te komen tot een *Dementievriendelijke gemeente*.

Ruimhartig minimabeleid:

Mensen die in een *sociaal of financieel isolement* zitten hebben het zwaar. De gemeente voert voor deze mensen een activerend beleid. Het CDA Tiel is van mening dat de gemeente moet vasthouden aan het ruimhartige *Tielse minimabeleid*. Wij staan voor een gemeente waarin mensen met elkaar verbonden zijn. Door deze *verbondenheid* zijn mensen solidair aan elkaar en toont ook de gemeente solidariteit met mensen die dat nodig hebben.

In het kort:

- *Bevorderen sportbeoefening voor alle Tielenaars*
- *Sportaccommodaties en voorzieningen op een goed kwalitatief niveau houden*
- *Sportverenigingen financieel blijven ondersteunen, maar ook faciliteren*
- *Inzetten voor het behoud van een zwembad met o.a. recreatieve en wellness faciliteiten*
- *Zorgen dat senioren mee kunnen blijven doen met de samenleving*
- *Hard maken voor een blijvende basis in Tiel voor mensen die zorg nodig hebben*
- *Dementievriendelijke gemeente*
- *Ruimhartig minimabeleid*

6 Woningen laten aansluiten op de behoeften van mensen

Het CDA Tiel wil zich inzetten voor voldoende en *betaalbare woningen* voor jongeren (starters), ouderen en mensen met een beperking. Als CDA Tiel vinden wij erop staan dat hier bij de uitwerking van de woonvisie rekening mee zal worden gehouden. Wij willen flexibiliteit in bestemmingsplannen, zodat duurzame en innovatieve woonconcepten kunnen worden bevorderd. Hierbij hebben we als uitgangspunt dat er een *gevarieerd woningaanbod* moet zijn, dat gebouwd is naar behoefte voor alle groepen op de woningmarkt. Investeren in woningbouw betekent immers ook investeren in leefbaarheid en daarmee komen dan weer kansen voor ondernemerschap, onderwijs en sport.

Voor de senioren is het van belang dat de randvoorwaarden om zelfstandig te kunnen (blijven) wonen optimaal zijn. Ook zorgbehoefte senioren die langer in hun eigen buurt willen wonen, moeten daartoe in staat gesteld worden. Het CDA Tiel is daarom ook een voorstander van *levensloopbestendige woningen* en/of aanleunwoningen bij verzorgingscentra. Daarnaast vindt het CDA Tiel ook dat er meer werk gemaakt moet worden van een toegankelijke omgeving met voorzieningen in de buurt. Ook valt in dit kader te denken aan drempelvrije winkels en goed en *veilig (openbaar) vervoer*. Het CDA Tiel wil verder woon-, zorg- en servicezones in wijken ontwikkelen. In elke wijk zouden zorgsteunpunten moeten zijn.

Tiel moet als regiostad voor jong en oud aantrekkelijk zijn om in te wonen. Bij nieuwe ontwikkelingen op het gebied van wonen moet naar de mening van het CDA Tiel goed gekeken worden naar welke behoeften inwoners hebben op dit gebied. De afgelopen jaren zijn er in Tiel veel *sociale huurwoningen gerealiseerd*. Meer dan een derde van de woningen die in de periode 2010-2016 zijn gerealiseerd bevindt zich in dit segment. Het CDA Tiel wil dat de gemeente Tiel beleggers stimuleert om te investeren in regio's buiten de randstad. Op deze manier kunnen er meer vrije sector huurwoningen gerealiseerd worden. Deze woningen zijn namelijk van belang voor *doorstroming* en voor huishoudens met een middeninkomen. Bij de jongere generatie met een middeninkomen (starters, gezinnen) gaat de voorkeur veelal echter uit naar een koopwoning. Door middel van doorstroming kan aan deze voorkeur worden voldaan. Hierdoor komen goedkope koopwoningen namelijk vrij. Het CDA Tiel vindt dat de gemeente hier actief naar moet sturen.

Het CDA Tiel wil ook dat er meer ruimte komt voor het zelf (laten) bouwen van particuliere woningen op *vrije kavels*, zodat inwoners van Tiel hun eigen droomhuis kunnen verwezenlijken binnen de grenzen van onze mooie gemeente.

Als CDA Tiel denken wij dat de overheid een grote rol kan spelen op het gebied van *collectief particulier opdrachtgeverschap*. Wij vinden dat de gemeente ruimte moet bieden en open moet staan voor initiatieven op dit gebied. Als inwoners de ruimte krijgen om zelf een rol te spelen in het bouwen van hun eigen woning of buurt, versterkt de cohesie en wordt de gemeente hechter. Dit vraagt echter wel om minder regels waar dat kan. Het CDA Tiel wil de ruimte die de nieuwe Omgevingswet hiervoor biedt voor dit doel aangrijpen.

De openbare ruimte in de stad wordt als het aan het CDA Tiel ligt duurzaam ingericht. Bij verdere inrichting van de stad moet de *balans* gevonden worden tussen *gebouwen en groen*. Het CDA Tiel gaat hierbij uit van de wensen van buurtbewoners. Wij willen luisteren naar hun ideeën over verlichting, loop-, fiets- en autoroutes en openbaar groen en bomen. Ook wil het CDA Tiel inwoners altijd ondersteunen wanneer zij *zelf initiatieven* willen nemen om de eigen straat en/of buurt te verbeteren.

In het kort:

- *Flexibiliteit in woonbestemmingsplannen*
- *Aandacht voor levensloopbestendige woningen en/of aanleunwoningen*
- *Meer werk maken van toegankelijke omgevingen met voorzieningen in de buurt*
- *Verder ontwikkelen van woon-, zorg- en servicezones in wijken*
- *Creëren van voldoende woningen (koop en huur) voor starters, doorstromers en ouderen*
- *Meer ruimte geven aan het bouwen van een eigen woning op vrije kavels*
- *Open staan voor initiatieven op het gebied van Collectief Particulier Opdrachtgeverschap*
- *Openbare ruimte op peil houden in overleg met bewoners en initiatiefnemers*

7 Blijvend werken aan een veilige stad

Het CDA Tiel vindt het belangrijk dat iedereen prettig kan wonen met een gerust en veilig gevoel. Zo moeten *senioren* zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen zonder obstakels, kinderen moeten veilig op straat kunnen spelen en de openbare ruimte moet zo worden ingericht dat ook ongeorganiseerde sporten prima beoefend kunnen worden.

Veiligheid is echter een verantwoording van iedereen. Het CDA Tiel vindt een initiatief als Burgernet dan ook een prachtig voorbeeld van de betrokkenheid en medeverantwoording die inwoners tonen bij het veilig maken van de eigen woon-omgeving. Wij steunen dit initiatief dan ook van harte. Ook toezicht kan op deze manier plaats vinden. Niet alles is door de gemeente te voorkomen of op te lossen. Wanneer de eigen toezichthouders, de *buurtpreventie*, goed overleg hebben met politie en justitie kunnen ongewenste situaties voorkomen en aangepakt worden. Ook preventie kan zorgen voor een veilige buurt. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan betere verlichting. Daarnaast is het van belang dat straatmeubilair schoon en heel gehouden wordt en dat vernielde attributen snel gerepareerd worden.

In het kader van de preventie wil het CDA Tiel dat de gemeente jaarlijks een *voorlichtings- of thema-avond* organiseert voor de inwoners. Dit zou bijvoorbeeld mogelijk zijn tijdens de wijkgesprekken of als onderdeel van wijkgericht werken.

Kind-veilige buurten:

Naast *kindvriendelijke*, zet het CDA Tiel zich ook in voor kind-*veilige* buurten. Een randvoorwaarde voor buurten waarin kinderen opgroeien is natuurlijk dat deze veilig zijn. Daarom wil het CDA Tiel vooral in kinderrijke buurten een gerichte *aanpak* van *criminaliteit* en *verkeersonveilige situaties*. Wij bepleiten strengere handhaving in geval van verkeersover-tredingen in kinderrijke buurten en in de omgeving van (sport)parken. Op deze manier helpt de gemeente mee aan de zelfstandige mobiliteit van kinderen, door hen veilige routes en oversteekvoorzieningen te bieden.

Gladheidsbestrijding:

In de wintermaanden is gladheid een groot en gevaarlijk probleem. Het CDA Tiel wil dat tijdens de wintermaanden actief wordt ingezet op gladheidsbestrijding.

Hierbij moet vooral worden ingezet op de bescherming van kwetsbare groepen (denk aan senioren, kinderen en fietsers). De *gladheidsbestrijding bij scholen*, fietspaden en seniorenvoorzieningen moet voor het CDA Tiel dan ook prioriteit krijgen.

In het kort:

- *Bewoners betrekken bij de veiligheid in het eigen woongebied*
- *Schade in de openbare ruimte snel herstellen. Schade verhalen op ouders*
- *Jaarlijkse voorlichtings- of thema-avond organiseren voor inwoners om de veiligheid te verhogen*
- *Tegengaan van te hard rijden en andere verkeersovertredingen in wijken en bij scholen*
- *Gladheidsbestrijding in de winter bij scholen, fietspaden en seniorenvoorzieningen voorop zetten*

8 Tiel moet een stad zijn van en voor ondernemende mensen

Tiel heeft een sterke economische positie. Als CDA Tiel zijn we hier trots op en we vinden dat we deze trots vaker mogen laten zien. Daardoor kunnen we onze nu al sterke positie verder uit bouwen. In de stad en regio bevindt zich een enorm aantal bedrijven en arbeidsplaatsen. Onze regio is een internationale hotspot in de logistiek- en agribusines.

We zijn ook trots op de *toeristische* en *recreatieve mogelijkheden* in onze gemeente. *Buitenrecreatie* is een belangrijke pijler in Tiel. Ons buitengebied is prachtig en kan alleen nog maar mooier worden. Het CDA Tiel wil recreatie en toerisme dan ook stimuleren, onder meer door onnodige regelgeving weg te nemen en ruimte te creëren voor innovaties.

Omdat er samen meer te bereiken is dan alleen wil het CDA Tiel verbindingen leggen met *slimme buurregio's* zoals Food Valley Wageningen. Hier kunnen de transportsector, de agrarische sector, de voedingsindustrie, de bouwsector en de recreatiesector dan van profiteren.

Ondernemen in Tiel:

Als CDA zijn we voorstander van nieuwe overlegvormen met ondernemers, waarbij in het overleg vanuit de ondernemer wordt gedacht en het overleg

servicegericht is. Verder pleit het CDA Tiel voor een ondernemersloket waar ondernemers met al hun vragen terecht kunnen bij een aanspreekpunt. Hierdoor kan de focus blijven op wat belangrijk is, namelijk het stimuleren en faciliteren van innovatie en het verder helpen van ondernemers en ondernemingen met een “*ja mits*” gedachte als basishouding in plaats van “nee tenzij”. Het CDA Tiel wil in Tiel een goed vestigingsklimaat en gastvrijheid voor alle ondernemers van starter tot multinational en van detailhandel tot maakindustrie. Wij vinden goed verzorgde bedrijvenparken dan ook vanzelfsprekend. Ook willen we initiatieven op het gebied van *kleinschalige bedrijvigheid* in de kleine kernen graag een kans geven. Voor een goed vestigingsklimaat zijn echter wel een *servicegerichte gemeente* en aansluiting tussen de arbeidsmarkt en het bedrijfsleven noodzakelijk. Onderwijs staat bijvoorbeeld nooit op zichzelf. Het CDA Tiel wil dat de gemeente overleg stimuleert tussen scholen en het bedrijfsleven om aansluiting van het onderwijs op het bedrijfsleven te optimaliseren.

Iedereen die binnen Tiel wil werken ontvangen we met open armen. Ook als het gaat om senioren en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het CDA Tiel ziet het als haar taak om te zorgen dat er niemand buiten de boot valt. Uitgangspunt is dat iedereen meedoet en dat de gemeente mensen, zoveel als mogelijk, actief begeleidt naar werk.

Samen met het *Hart van Tiel* ontwikkelen we een stimulatieplan voor lokale winkeliers en winkelcentra. De bestaande winkelkernen hebben allen hun eigen identiteit. Het CDA Tiel onderkent en stimuleert de zelfstandige profilering van die kernen.

In het kort:

- *Stimuleren van Tiel en regio als ‘logistieke hotspot’*
- *Recreatie en toerisme stimuleren, onder meer door onnodige regelgeving weg te nemen*
- *Ondernemersloket als centraal aanspreekpunt voor vragen van ondernemers*
- *Overleg tussen scholen en het bedrijfsleven stimuleren voor een betere aansluiting van het onderwijs op het bedrijfsleven.*
- *Zorgen dat niemand in de arbeidsmarkt buiten de boot valt*
- *Samen met Hart van Tiel een stimulatieplan voor winkeliers en winkelcentra ontwikkelen*

9 Tiel goed bereikbaar houden

Voor de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van Tiel is bereikbaarheid, in meerdere betekenissen van het woord van groot belang. Het CDA Tiel wil graag de bereikbaarheid van Tiel per fiets, auto, bus, trein en regiotaxi verder verbeteren. Hoewel de verantwoordelijkheid voor regionale bereikbaarheid hoofdzakelijk bij de Provincie en het Rijk ligt, zullen wij toch strijden voor de belangen van de inwoners van Tiel in deze. Zowel in de gemeente als in de provinciale en landelijke politiek zullen de Tielse belangen op het gebied van regionale bereikbaarheid bij het CDA Tiel te horen zijn. Dit is iets waar het CDA Tiel voor wil zorgen.

Wij vinden ook dat de *spoorverbindingen* Tiel-Arnhem/Nijmegen en Tiel-Utrecht/Den Bosch *verbeterd* moeten worden. Hier moet de gemeente Tiel zich hard voor maken. Ook zijn er nog steeds meer en langere treinen nodig van Tiel naar Utrecht en is een betere overstap op Geldermalsen en een betere halteplaats op Utrecht Centraal wenselijk. Als CDA Tiel blijven wij hier aandacht voor vragen.

De A15:

De A15 is overvol, ook het aantal incidenten op de A15 tussen knooppunt Deil en Tiel in de afgelopen tijd tot een onacceptabel hoogtepunt gekomen. Het CDA Tiel blijft deze boodschap overbrengen aan degenen die het moeten verbeteren. Het CDA Tiel is er ook een voorstander van dat er samen met de regiegemeenten, de ANWB en de Provincie non-stop wordt gelobbyd, om de A15 hoger op de agenda van het ministerie van Infrastructuur en Milieu te krijgen.

Busverbindingen:

De regionale busverbindingen zijn zeer belangrijk voor de bereikbaarheid van Tiel. Sinds 2011 is Arriva de busvervoerder in onze regio. Tot 2020 ligt de bereikbaarheid van Tiel per bus vast (dan loopt de concessie van Arriva af). Als CDA Tiel waken wij ervoor dat de busverbindingen goed blijven en daarom blijven wij controleren of Arriva aan haar verplichtingen voldoet en waken wij voor tussentijdse wijzigingen in de busverbindingen.

Regiotaxi:

De regiotaxi is een belangrijk onderdeel van het vervoer in Tiel. De regiotaxi in Tiel is een gezamenlijke regiotaxi van de Regio Rivierenland. Deze wordt

beheerd door de provincie Gelderland. Gezonde inwoners kunnen de regiotaxi gebruiken als een vorm van openbaar vervoer. Voor inwoners met een indicatie voor *Wmo-vervoer* is de *regiotaxi* een vorm van zorg. Het CDA Tiel is en blijft een groot voorstander van de regiotaxi en is van mening dat iedere inwoner van Tiel recht heeft op dit vervoersaanbod, zowel gezonde inwoners als inwoners met een indicatie voor Wmo-vervoer.

Wegen, fiets- en wandelpaden:

Voor een goede bereikbaarheid moeten ook onze wegen en fiets- en wandelpaden veilig ingericht zijn en netjes onderhouden worden. Vooral fietsers, voetgangers en minder validen zijn kwetsbaar in het verkeer. Wij willen dat daar in het *Gemeentelijk Mobiliteitsplan* meer aandacht aan wordt geschonken. Voor de veiligheid zal het CDA Tiel ook alert zijn op het onderhoud en beheer van wegen, fietspaden en trottoirs.

Derde ontsluitingsweg Passewaaij en eventuele rondweg:

Indien de Passewaaijse wijken 9, 10 en 11 ontwikkeld gaan worden zal het noodzakelijk zijn om tijdig de derde ontsluitingsweg op te pakken. Mocht er een rondweg komen in Passewaaij dan is het CDA Tiel van mening dat de locatiekeuze van deze rondweg voldoende draagvlak van de wijkbewoners en omwonenden moet hebben. Het CDA Tiel vindt het echter geen zin hebben om de rondweg Passewaaij te ontwikkelen als de wijken 9, 10 en 11 niet gebouwd gaan worden. Indien er wel een rondweg komt ziet het CDA een ontsluitingsweg van de *rondweg naar de A15* als *noodzakelijk*. Verder vindt het CDA Tiel dat bij planontwikkeling voor Passewaaij ook de belangen van Wadenoijen integraal worden moeten meegenomen. We hebben immers oog voor de leefbaarheid in de kleine kernen.

Internet:

Bereikbaarheid betekent in deze tijd ook dat de *digitale snelweg* op orde moet zijn. Inwoners, organisaties en bedrijven moeten altijd en overal op deze wijze bereikbaar kunnen zijn in onze *moderne samenleving*. Het CDA Tiel zet zich dan ook in voor breedband internet in onze gehele gemeente (inclusief het buitengebied).

In het kort:

- *Goede spoorverbinding met Utrecht/Den Bosch en Arnhem/Nijmegen*
- *Tegengaan filevorming en onveiligheid A15 prioriteit maken bij landelijke overheid of 19*
- *Alert blijven op goede en veilige wegen voor voetgangers, fietsers en auto's*
- *Rondweg Passwaaij alleen met draagvlak van wijkbewoners en omwonenden*
- *Geen rondweg Passewaaij zonder ontsluitingsweg naar de A15*
- *Bij planontwikkeling Passewaaij ook de belangen van Wadenoijen meenemen*
- *Breedband internetverbindingen voor de hele gemeente Tiel*

10 Duurzaamheid

Als CDA'ers vinden wij het belangrijk om onze stad goed te beheren en door te geven aan *volgende generaties*. Ons beleid is dan ook toekomstgericht en niet louter gericht op 'hier en nu'. We hebben de aarde te leen en daarom hebben we als rentmeesters de taak goed te zorgen voor onze aarde met haar landschappen en natuur, cultuur en historische gebouwen. Vandaag de dag leven we echter in een tijd waarin de grenzen van het draagvlak van de aarde in zicht komen. *Duurzaamheid* is nu dan ook actueler dan ooit. De manier waarop we de groeiende welvaart voorzien van voedsel, water, energie, grondstoffen, mobiliteit, etc., moet drastisch veranderen willen we daadwerkelijk voldoen aan de leenplicht tegenover de mensen die na ons komen.

Eerlijke economie

Het CDA Tiel streeft naar een eerlijke economie. Een *duurzame* economie is ook een *eerlijke economie*. Een eerlijke economie betekent dat mensen moeten kunnen profiteren van een goed economisch klimaat en dat iedereen de kans krijgt om met zijn talenten een eerlijk inkomen te verwerven. Maar het betekent ook rekening houden met leefbaarheid en de leefomgeving. Ondernemers gaan dan ook niet alleen voor eigen winst, maar werken daar waar kan samen met onderwijsinstellingen en overheden. In een eerlijke economie houden we ook rekening met de andere taken die mensen naast hun werk in het leven hebben, zoals vrijwilligerswerk, mantelzorg of andere zorgtaken.

Energieneutralen woningen:

De wijken van de toekomst worden gasloze wijken met *kleinschalige energie-oplossingen*. Het CDA Tiel vindt dat de gemeente verantwoording moet nemen op het gebied van advisering van inwoners wat betreft regelgeving. Verder is het CDA Tiel geen voorstander van grote collectieve systemen, maar van oplossingen per woning(type). Voor de rijwoningen zal uiteindelijk wellicht een kleinschalige collectieve oplossing komen. Wel vinden wij het belangrijk dat er alternatieve energiebronnen komen met draagvlak van de omwonenden. Dergelijke energievoorzieningen moeten echter wel in het landschap passen.

Operatie Steenbreek:

Veel tuinen in *Tiel* zijn *versteend*, want een versteende tuin lijkt makkelijk aan te leggen en te onderhouden. Deze verstening heeft echter grote gevolgen, denk bijvoorbeeld aan de afbreuk van de biodiversiteit en aan de merkbare klimaatverandering. Minder groen in de tuin betekent ook minder vogels, insecten en andere dieren. Tijdens hoosbuien –waar we steeds vaker mee te maken hebben– moet het regenwater snel worden afgevoerd om overlast te voorkomen. Dit betekent een enorme druk op het riool. Mensen die hun tuin vergroenen brengen een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid van hun buurt. De gemeente Tiel is sinds vorig jaar dan ook aangesloten bij *operatie Steenbreek*. Dit is een landelijke campagne voor vergroening van voor- en achtertuinen. Het CDA Tiel is hier een voorstander van en hoopt inwoners te enthousiasmeren om hun voor- en achtertuin te vergroenen. Dit alles onder het motto: “Een tegel eruit, een plant erin, vergroen Tiel.”

Straatvegers:

Tenslotte is *zwerfvuil* een *groot probleem* in de gemeente Tiel. Het CDA Tiel wil graag een budget om de *straatvegers* terug in het straatbeeld te krijgen. Dit zouden, als het aan het CDA Tiel ligt, dan wel *bijzonder opsporings-ambtenaren* met passende bevoegdheden worden.

In het kort:

- *De gemeente moet verantwoording nemen op het gebied van advisering over regelgeving voor energie-neutrale woningen*
- *Indien er alternatieve energiebronnen komen, dan wel met draagvlak van omwonenden en dergelijke voorzieningen moeten wel in het landschap passen*
- *Doorgaan met Operatie Steenbreek*
- *De straatvegers terug in het straatbeeld. Wel echter als boa's (buitengewoon opsporingsambtenaar) met bevoegdheden*

Waar het CDA Tiel in algemene zin voor staat

De politiek gaat te weinig over de vraagstukken, die er voor onze inwoners werkelijk toe doen. Dit is een belangrijke oorzaak van de onvrede die veel inwoners voelen bij de politiek van vandaag. Het politieke debat loopt vast in managementtaal, doorrekeningen en vastgeroeste standpunten.

Het CDA Tiel wil in plaats daarvan een stevig debat over onze gedeelde waarden, de betekenis van burgerschap of recht- vaardigheid in onze samenleving.

Wij willen breken met die oppervlakkigheid en met de politieke verlegenheid om morele keuzes te maken. Ons programma heeft niet de pretentie om voor de komende vier jaar alle mogelijke problemen en uitdagingen te voorspellen en van een pasklaar antwoord te voorzien. Daarvoor verandert de wereld om ons heen veel te snel. Wel bieden we een fundamentele analyse van wat er vanuit onze christendemocratische visie op de samenleving mis gaat, beter kan of anders moet. Dat zijn de grote keuzes die we maken voor onze stad.

Financiën

Het CDA Tiel vindt dat we verantwoord moeten omgaan met het geld van onze inwoners: kritisch zijn op uitgaven en investeren waar nodig. Een goed beheer van de gemeentefinanciën is voor het CDA Tiel een voorwaarde voor goed bestuur. Structurele uitgaven worden door structurele inkomsten bekostigd. Belastingen, tarieven en subsidies moeten in Tiel op elkaar worden afgestemd. Inwoners en verenigingen moeten hierbij zo min mogelijk geconfronteerd worden met extra lasten. Lastenverzwaring, mits onontkoombaar, moet geleidelijk plaatsvinden. En sport en vereniging moeten betaalbaar zijn en blijven.

De OZB (onroerendezaakbelasting) stijgt jaarlijks niet meer dan met het inflatiepercentage, tenzij het voorzieningenniveau en de leefbaarheid ontoelaatbaar worden aangetast door Rijksbezuinigingen op de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds.

Korte lijnen met de landelijke politiek

Daarnaast weet het CDA Tiel, als lokale partij, snel verbindingen te leggen met regionale, provinciale, en landelijke collega's. Zo zijn er regelmatig regionale vergaderingen waarbij we kijken hoe we onze krachten kunnen bundelen en trekken we landelijk aan de bel als we constateren dat regelgeving en wetten die in Den Haag bedacht worden in de praktijk op lokaal niveau te kort schieten.

1. Waarden & traditie

“In de ik-samenleving van vandaag hebben we onvoldoende besef van het belang van gedeelde waarden en de spelregels die nodig zijn om met elkaar samen te leven.”

- Sybrand Buma.

Onze waarden en tradities zijn geen vlucht terug naar een geromantiseerd verleden maar een stevig fundament onder een nieuwe gezamenlijke toekomst. Niet om mensen uit te sluiten, maar om iedereen duidelijk te maken dat de keuze voor een beter Tiel ligt in een samenleving van verbondenheid, openheid en innovatie.

Onze waarden en normen zijn niet vrijblijvend. Verworven vrijheden worden begrensd door verantwoordelijkheid en respect voor elkaar’

2. Een sterke Tielse samenleving

Ons plan voor een beter Tiel begint bij een sterke samenleving van vitale gemeenschappen in dorpen en steden, waar mensen meedoen en naar elkaar omzien. In die sterke samenleving stellen we grenzen zodat mensen zich veilig en thuis voelen, en meer baas zijn over hun eigen leven en hun eigen leefomgeving.

3. Familie en gezin

In die sterke samenleving staat niemand er alleen voor. Dat geldt als eerste voor ons eigen thuis in familie en gezin, waarop je altijd terug kunt vallen, waar we elkaar helpen en verantwoordelijkheid voor elkaar nemen. Wij kiezen voor elke vorm van relatie, waarin mensen duurzaam samenleven en voor elkaar zorgen.

4. **Zorg voor elkaar**

Die belofte van zorg voor elkaar doen we ook als samenleving. Als iedereen verantwoordelijkheid neemt voor zijn eigen leven en dat van anderen, vormen we met elkaar die samenleving waarin niemand aan zijn lot wordt overgelaten en waar de zorg voor hen die hulp nodig hebben verzekerd is.

5. **Eerlijke economie**

De keuzes voor Tiel, vertalen we ook in een eerlijke economie, waarbij we stevige lessen trekken uit de economische crisis en de malaise van de afgelopen jaren. Te lang spraken we in de politiek alleen over groei en winst op de korte termijn. In de eerlijke economie kiezen we voor eerlijke kansen en keuzes voor de lange termijn. Samen vormen deze keuzes en voorstellen ons plan voor een beter Tiel.

6. **Tiel verbonden met de Regio**

Het CDA Tiel hecht aan goed bestuur en is van mening dat gemeenten voldoende slagkracht moeten hebben. Maar herindeling van gemeenten is zeker niet de enige oplossing voor problemen die sommige gemeenten ervaren bij het uitvoeren van hun toegenomen taken. Vaak kan samenwerking tussen gemeenten een oplossing bieden voor het versterken van de bestuurskracht van gemeenten. Wij vinden dat herindeling in principe niet van bovenaf opgelegd zou moeten worden, maar van onderop moet komen. Inwoners moeten actief betrokken worden bij zowel de keuze voor een gemeentelijke herindeling als bij de invulling daarvan. Voor het CDA Tiel is het belangrijk dat herindelingen alleen gemeenten samenvoegen die een logische economische en culturele band met elkaar hebben.

